

Maria Piñol

Masovera de Can Bernades

SIGRID GUILLEM / FOTO: JORDI FARRÚS

La Maria Piñol (Lleida, 1924) ha dedicat una significativa part de la seva vida a la masoveria a Alella. A l'edat de vuitanta-set anys i allunyada del camp, conserva un esperit fort i actiu, i descobreix un tarannà humil i sempre proper i afable. La seva parla delata tímidament el seu origen lleidatà; la Maria va néixer a Els Torms, un petit i desconegut poble de Lleida al seu record, doncs comenta que no devia arribar a tenir ni tres-cents habitants. I divertida, i sempre amb ulls brillants i mirada atent, esmenta que ja de gran, “a Alella primer no em volien empadronar perquè deien que Els Torms no existia...”.

La Maria es va traslladar a Barcelona sent encara una adolescent; “tenia disset o divuit anys i vaig anar a servir a la casa on servia la meva germana, del matrimoni Aiguadé”. Més endavant ja es quedaria definitivament a Barcelona a treballar per aquesta família, amb casa al carrer Alt de Sant Pere, on diu la Maria també hi tenien el taller de bijuteria que venien al major. A Barcelona “m’hi trobava bé però estava molt manada i no tenia mai festa. Tenien una finca entre Montserrat i Olesa, “Son Rosada”, i quan no érem en una casa anàvem a l'altra”. Els Aiguadé formaven part de la “Colònia”, nom amb el qual els allelencs designaven als estiuers amb segona residència al poble. Explica la Maria que els Aiguadé eren també propietaris de la masia d'Alella referida popularment com de Can Bernades on hi passaven molts estius i festius, i on amb el temps la Maria s’hi acabaria establint per ser-ne la masovera. La masia data del segle XVI i manté el nom de la segona nissaga propietària de la finca fins a principis del segle XX; adquirida originàriament per Pau Bernades el 1715.

El mas s’ubica encara avui en els terrenys de Cal Governador (del Comte Borrell, governador de Barcelona, qui es va fer construir la propietat i la va llegar als Pares Escolapis). La Maria conserva un bon record del tracte amb els Pares Escolapis que hi vivien i duien l’Escola Pia d’Alella. Així, esmenta al “Padre” Enric Fontcuberta, molt afable amb els nens, o el “Padre” Sabater, molt afeccionat a l’agricultura. Precisament, la Maria ha estat una observadora representativa dels canvis de Cal Governador; de residència d’Escolapis i escola durant molts anys fins a lloc de colònies d’estiu, i centre de recepció de casaments i esdeveniments privats abans del seu abandonament final, del qual es lamenta.

Al mas de Can Bernades la Maria va conèixer l’Isidre Bassas, qui conreava l’hort i les vinyes de la finca i tenia cura del bestiar, i amb el qual es casaria a l’edat de vint-i-set anys i va tenir dos fills, l’Isidre i la Fina. “Vam anar a Lleida –llavors era costum casar-se al poble de la dona- amb l’Alsina Graells. L’endemà ja érem a Alella a collir pèsols”.

La Maria és el viu testimoni d’un dels oficis amb més tradició i arrel històrica, la masoveria, i forma part de la generació que ha viscut la progressiva i significativa transformació social i de l’entorn rural del poble d’Alella al segle passat.

La masoveria era un ofici sacrificat, que exigia dedicació plena al manteniment de la finca. “Passàvem tot el temps a la masia i eren poques les vegades que baixava al poble”, com també pocs eren els dies festius: “anàvem a l’envelat per la Festa Major o també alguna vegada a ball al Cafè de Baix o de Dalt”, explica. “El jornal era petit –unes dues-centes pessetes a la setmana– però teníem casa i podíem menjar tot el que produïa l’hort. També teníem bestiar: porcs, truges, conills, gallines... Cuinava amb el foc a terra –referint-se a la llar de foc que ocupava la cuina de la masia, com era propi d’aquestes construccions– i feia el menjar per a tots”. La llar de foc era també el mitjà per escalfar la llar quan encara no hi havia sistemes de calefacció amb gas o elèctrics. La Maria té viu el record de les cremades a l’esquena que va patir la seva filla Fina quan encara no tenia vuit anys: “Jo era fora i la vaig deixar dormint amb el seu germà. Se li va encendre la camisa de dormir a la llar de foc i sort que el seu germà li va llençar aigua. Va quedar tota llagada. Sort del doctor Faus”.

Com també era comú de les cases pairals, se servien de l’aigua d’una mina. La Maria recorda quan van comprar la primera nevera amb l’Isidre i la progressiva aparició dels electrodomèstics: la ràdio, la televisió i el telèfon.

La finca tenia era, feixes de conreu, bassa, estables... També hi havia vinyes i com era costum a moltes cases de pagès, produïen vi; ells ho feien mitjançant una premsa elèctrica, comenta a tall d’anèdota la Maria.

Besàvia d’una nena de tres anys, la Maria és àvia de dues noies i un noi que han crescut a la masia, doncs també va ser la seva llar. “Hi vivíem tots -la Fina, el seu marit i fills- i jo els cuidava i preparava el menjar quan els seus pares eren fora a treballar”.

“Alella ha canviat de la nit al dia” i ja fa anys que la Maria va deixar la masia –“m’hi he dedicat seixanta anys”– i es va traslladar a viure amb el seu marit al centre del poble. Activa i vital, diu haver “voltat molt més ara, de gran”. Així, ha fet moltes excursions organitzades pel Casal de gent gran d’Alella i fa un parell d’anys va fer un vol per primera vegada: “em van regalar pel meu sant un vol en avioneta; no havia anat mai en avió i em va agradar molt. Vam fer un volt per la Costa Brava durant mitja hora on se’n explicava els llocs que sobrevolàvem. No vaig tenir gens de por”.

Molts dels records de la Maria semblen reviure en el munt de fotografies que té a la seva sala d’estar i menjador. Dues grans fotografies pengen en una de les parets de la sala d’estar de la Maria, una és una vista de la masia i l’altra del seu marit Isidre vestit per anar a caçar. Molts altres retrats omplen l’estança, la majoria familiars, i una d’actual de la Maria al Camp Nou, molt aficionada al Futbol Club Barcelona. Viu el present i l’acompanya dolçament el passat. ●